

European Strategy Forum
on Research Infrastructures

ESFRI: Výzkumné infrastruktury v kontextu sociálních a humanitních věd

22. 11. 2023 Praha

Jan Hrušák

Role ESFRI

- Evropské strategické fórum pro výzkumné infrastruktury (ESFRI) bylo založeno 2002 z rozhodnutí Rady EU pro konkurenceschopnost
- ESFRI je platformou delegátů členských států EU a asociovaných zemí za účasti zástupců EK, která zprostředkovává strategické debaty k aktuálním otázkám politiky výzkumných infrastruktur (RI)
- Koordinuje investice do RI a vytváří metodiky hodnocení a monitoringu RI sdílení dobré praxe inspirující ČS při tvorbě národních systémů
- Od roku 2006 ESFRI zpracovává a publikuje tzv. „Cestovní mapu ESFRI“, zahrnující projekty evropských RI, které byly identifikovány jako prioritní pro rozvoj Evropského výzkumného prostoru ERA

ESFRI Roadmap

2006

2008

2010

2016

2018

- Nejnovější [aktualizace Cestovní mapy ESFRI z roku 2021](#) obsahuje celkem 63 evropských výzkumných infrastruktur, z nichž 41 je v kategorii „**ESFRI Landmark**“ a 22 v kategorii „**ESFRI Project**“. Další update 2025-26

ESFRI Roadmap - koncept

2002

2006

2008

2010

2016

2018

2021

Hans Chang

John Wood

Carlo Rizzuto

Beatrix Vierkorn-Rudolph

John Womersley

Giorgio Rossi

Jan Hrušák

ESFRI Koncept
ESFRI s
mandátem Rady
ministrů

1 ROADMAP plán
pro vybudování
nové generace
Evropských RIs

1st UPDATE
Dolpnění
počtu RIs
vykazujících
pan-
Evropskou
relevanci

2nd UPDATE
fokus na sektory
Energy, Food and
Biology

Update procesy
identifikování
projektů příprave
ných k
implementaci
(LM) tj <10 let na

Consolidace
Mandát Rady:
Udržitelnost.
Inovace, a „hub
of funders“ pro
e-infra

Integrace „RI
ecosystém“ a
strategická
pozice v ERA;
paradigma od
plánování k
provozu

ESFRI

RM 2018: RIs (18 projects and 37 landmarks) -> RM 2021 : RIs (+11 projects and +4 landmarks)

Význam výzkumných infrastruktur

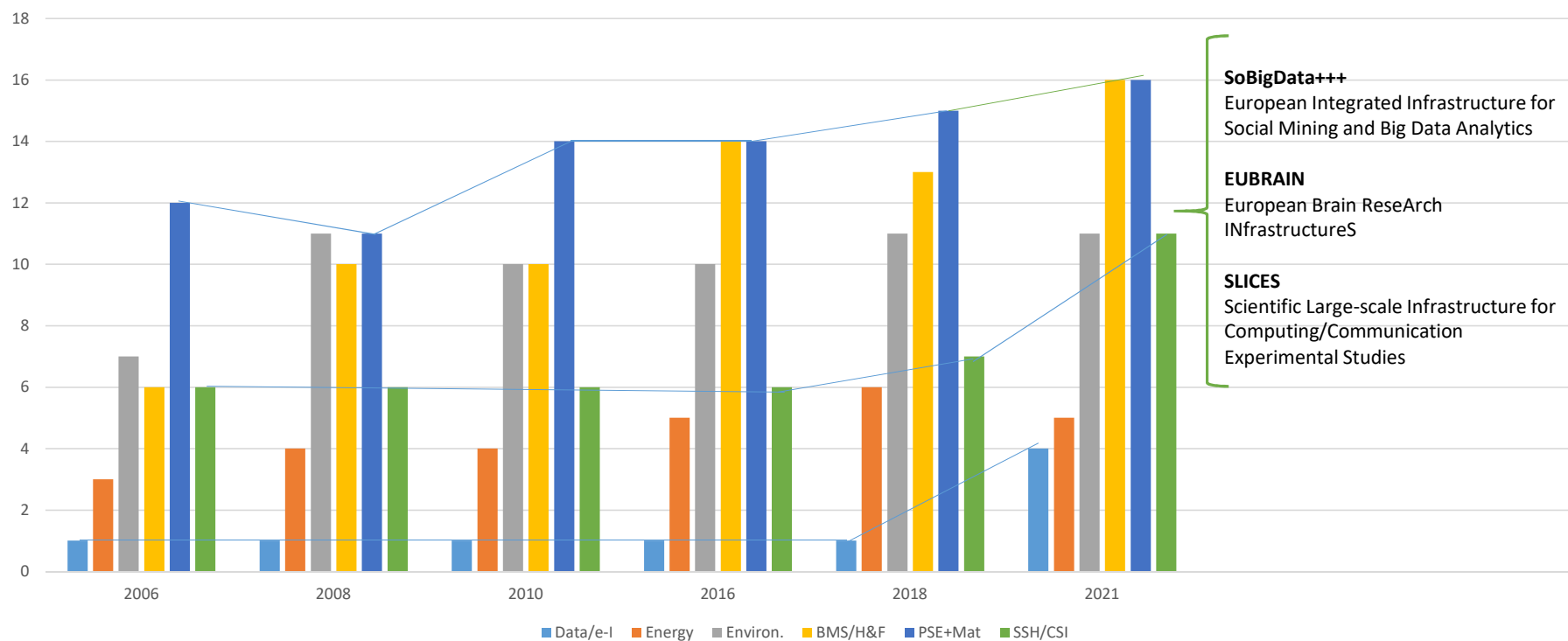
Výzkumné infrastruktury v Evropském výzkumném prostoru

- propojují výzkum a výzkumné pracovníky v Evropě i na celém světě
- RI představují strategické investice, které umožňují evropskému výzkumu a inovacím čelit naléhavým společenským výzvám
- vytvářejí zdravý, udržitelný a integrovaný výzkumný ekosystém v Evropě
- vytváří kvalitní výzkumná data a přispívají k naplňování iniciativy EOSC

Sociálně-ekonomický dopad

- výzkumné infrastruktury vytváří předpoklady pro spolupráci mezi průmyslem a akademickou obcí
- hrají důležitou roli ve vzdělávání a zvyšování kvalifikace nových generací vědců, inženýrů a odborníků
- podporují inovativní produkty a služby ve prospěch společnosti
- mají významný regionální dopad do ekonomiky

ESFRI výzkumné infrastruktury (PT&LM)

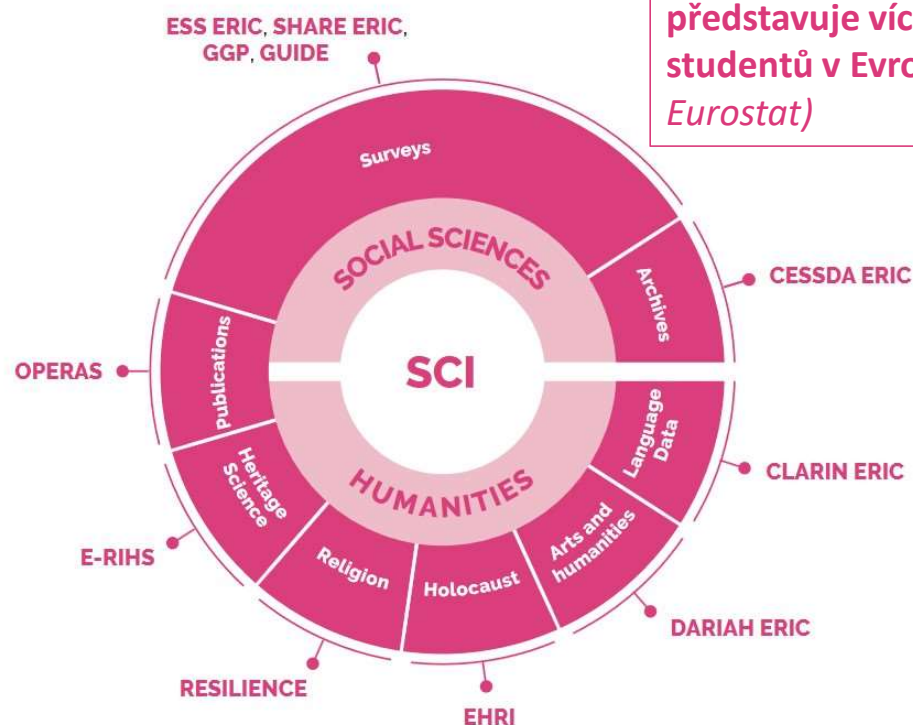

ESFRI výzkumné infrastruktury v sociálních a humanitních vědách

Strategy Report on Research Infrastructures ROADMAP 2021		Part 1 STRATEGY REPORT	Part 2 LANDSCAPE ANALYSIS	Part 3 PROJECTS & LANDMARKS	Annex PEOPLE
FAIR					
HL-LHC	High-Luminosity Large Hadron Collider			Single-sited	landmark
ILL	Institut Max von Laue - Paul Langevin			Single-sited	landmark
SKAO	Square Kilometre Array Observatory			Single-sited	landmark
SPRAL 2	Système de Production d'Ions Radioactifs en Ligne de 200 GeV			Single-sited	landmark
E-RIHS	European Research Infrastructure for Heritage Science			Distributed	project
EHRI	European Holocaust Research Infrastructure			Distributed	project
GGP	The Generations and Gender Programme			Distributed	project
GUIDE	Growing Up In Digital Europe: EuroCohort			Distributed	project
OPERAS	OPen scholarly communication in the European Research Area for Social Sciences and Humanities			Distributed	project
RESILIENCE	REligious Studies Infrastructure: tooLs, Innovation, Experts, conNections and Centres in Europe			Distributed	project
CESSDA ERIC	Consortium of European Social Science Data Archives			Distributed	landmark
CLARIN ERIC	Common Language Resources and Technology Infrastructure			Distributed	landmark
DARIAH ERIC	Digital Research Infrastructure for the Arts and Humanities			Distributed	landmark
ESS ERIC	European Social Survey			Distributed	landmark
SHARE ERIC	Survey of Health, Ageing and Retirement in Europe			Distributed	landmark

ESFRI výzkumné infrastruktury v sociálních a humanitních vědách

- Výsledky výzkumu v sociálních a humanitních vědách nabízí nové pohledy na evropskou kulturu, kreativní průmysl, vzdělávání, zdraví, kvalitu života občanů, fungování demokracií, sociálních a kulturních institucí, jakož i na hospodářskou politiku a společenské trendy napříč Evropou
- Tyto poznatky jsou ale také zásadní pro celkové pochopení evropské společnosti, ale i pro hledání odpovědí na budoucí výzvy a problémy světa.

Oblast sociálních a humanitních věd představuje více než 40 % studentů v Evropě. (zdroj Eurostat)

Interdisciplinarita v sociálních a humanitních vědách v ESFRI

- Data ze sociálních a humanitních věd se uplatňují ve všech oblastech **DIGIT**, **ENE**, **ENV**, **H&F** a **PSE**.
- Dochází k intenzivní spolupráci mezi jednotlivými disciplínami a k aktivní účasti sociálních a humanitních věd ve společných projektech infrastruktur: **ENRESSH**, **SSHOC**, **EURISE**, jakož i v infrastrukturách **RI** **CERIC ERIC**, **ICOS ERIC**, **EATRIS ERIC**, **ELIXIR**, **eLTER RI** a **LifeWatch ERIC**, ale i obecně v **EOSC**.
- Interdisciplinární výzkum je zásadní pro řešení cílů udržitelného rozvoje jako je např. zdraví a kvalitní život, dostupné a čisté energie, klimatická opatření a biodiverzita atd.
- Tento přístup se odráží v programech H2020 a HE strukturované podle společenských výzev.
- Další propojení **EOSC RI** clustery a **EOSC-A**

Prostor pro zlepšení (nejen) v sociálních a humanitních vědách

- **Nerovnoměrné geografické pokrytí výzkumných infrastruktur** vytváří nerovnosti v dostupnosti kvalitních informačních zdrojů. Pro sociální a humanitní vědy je zvláště důležité umožnit vznik středně velkých a navzájem propojených výzkumných infrastruktur
- Nárůst **nových forem dat** vyžaduje **nová prostředí pro přístup k těmto datům, jejich zpracování a analýzu**. V oblasti sociálních a humanitních věd se stále více využívají **data z veřejného sektoru, sociálních sítí, soukromých společností, webových portálů** atd. (výzva pro EOSC)
- **Konektivita a vzdálený přístup** je hlavní výzvou výzkumných infrastruktur v budoucnosti. **Většina dat má daleko k tomu, aby se dala považovat za FAIR**. Mnoho existujících zdrojů není snadné dohledat, pokud výzkumní pracovníci nevědí kde hledat. Mnoho zdrojů dat, zejména „velkých dat“, nejsou přístupná vůbec (SSH RI inspirace pro EOSC)
- **Potřeba vytvoření společných standardů a postupů v oblasti otevřených dat**, což není jen technický proces, ale především propojení celých komunit, které se musí dohodnout na těchto standardech

European Strategy Forum
on Research Infrastructures

Děkuji

JAN HRUŠÁK